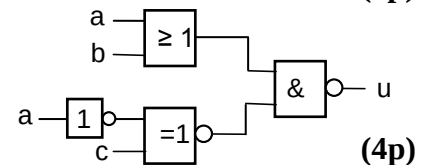

TENTAMEN

KURSNAMN	Digital- och datorteknik
PROGRAM:	Mekatronikingenjör (samt data- och elektroingenjör) Åk 1/ lp 2
KURSBETECKNING	LEU431
EXAMINATOR	Lars-Eric Arebrink
TID FÖR TENTAMEN	2011-12-12 kl 8.30 – 12.30
HJÄLPMEDEL	Av institutionen utgiven ”Instruktionslista för FLEX-processorn” (INS1) Tabellverk eller miniräknare får ej användas.
ANSV LÄRARE: Besöker tentamen	Lars-Eric Arebrink, tel. 772 5718 vid flera tillfällen
ANSLAG AV RESULTAT	När rättningen är färdig anslås resultatet med anonyma koder och tid för granskning på kursens hemsida. Lägg din anonyma kod på minnet! Den används när resultatet anslås.
ÖVRIG INFORM. BETYGSGRÄNSER. SLUTBETYG	Tentamen omfattar totalt 60 poäng. Onödigt komplicerade lösningar kan ge poängavdrag. Svar på uppgifter skall motiveras. Betyg 3: 24 poäng Betyg 4: 36 poäng Betyg 5: 48 poäng För slutbetyg 3, 4 eller 5 på kursen fordras betyg 3, 4 eller 5 på tentamen och godkända laborationer.

1. I uppgift a-h nedan används 4-bitars tal X, Y, S och D. $X = 1100$ och $Y = 0101$.

- a) Vilket talområde måste X, Y, S och D tillhöra om de tolkas som tal utan tecken? (1p)
- b) Vilket talområde måste X, Y, S och D tillhöra om de tolkas som tal med tecken? (1p)
- c) Visa med penna och papper hur räkneoperationen $S = X + Y$ utförs i en 4-bitars ALU. (1p)
- d) Vilka värden får flaggbitarna N, Z, V och C vid räkneoperationen i c)? (1p)
- e) Visa med penna och papper hur räkneoperationen $D = X - Y$ utförs i en 4-bitars ALU. (1p)
- f) Vilka värden får flaggbitarna N, Z, V och C vid räkneoperationen i e)? (1p)
- g) Tolka bitmönstren X, Y, S och D som tal *utan* tecken och ange deras decimala motsvarighet. Avgör och motivera med hjälp av flaggorna om resultaten S och D är korrekta eller felaktiga. (1p)
- h) Tolka bitmönstren X, Y, S och D som tal *med* tecken och ange deras decimala motsvarighet. Avgör och motivera med hjälp av flaggorna om resultaten S och D är korrekta eller felaktiga. (1p)
- i) Skriv talen $X = 351_{10}$ och $Y = -594_{10}$ med 10-komplementrepresentation och genomför additionen $X + Y$ med 10-komplementaritmetik. Hur många decimala sifferpositioner behövs? Hur skall man tolka resultatet? (2p)
- j) I ett packat flyttal enligt standarden IEEE 754 används en sk "fraction" istället för mantissan. Förklara orsaken till detta! (1p)
- k) Ge ett minimalt boolesk PS-uttryck för u i grindnätet till höger. (4p)

2. En boolesk funktion $f(a,b,c,d)$ har karnaughdiagrammet till höger.

Realisera funktionen med så få grindar som möjligt.

NAND-grindar med valfritt antal ingångar, XOR-grindar och NOT-grindar får användas. Endast insignalerna a, b, c och d finns tillgängliga.

		cd			
		00	01	11	10
ab	00	0	1	1	1
	01	1	1	0	0
	11	1	1	0	0
	10	0	1	1	1

3.

- a) Ett synkront sekvensnät skall ha en insignal x och en utsignal u. Utsignalen u skall ges värdet "1" under ett bitintervall om de 3 senaste x-värdena har varit lika.

Exempel: $\sigma_x = \dots 0111111000011001110001111011\dots$

$\sigma_u = \dots ?00111001100000010010011000\dots$

Utsignalen skall som i exemplet ges värdet "1" när den sista biten i en korrekt insignalsekvens anländer på x-ingången och behålla värdet "1" så länge x har kvar sitt värde under detta bitintervall.

Rita en tillståndsgraf för sekvensnätet. Hur många vippor skulle minst krävas vid realiseringen?

(4p+1p)

- b) Realisera en räknare med räknevillkoret x och räknesekvensen q_1q_0 :

$x = 0$: 00, 01, 10, 11, 00, ...

$x = 1$: 00, 11, 10, 01, 00, ...

JK-vippor, NAND-grindar med valfritt antal ingångar, XOR-grindar och NOT-grindar får användas.

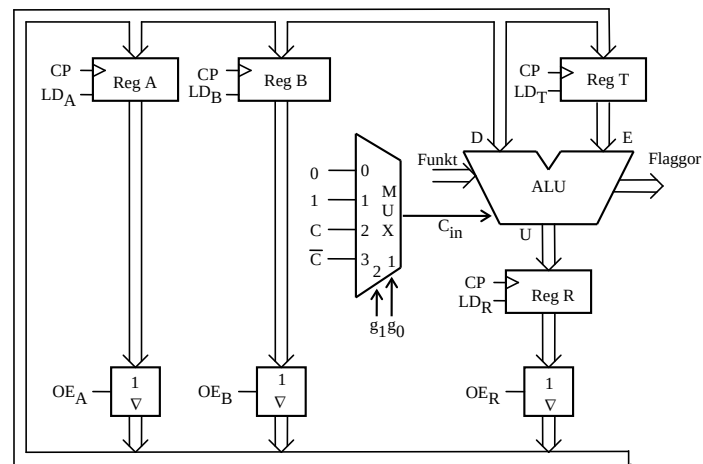
(5p)

4. I datavägen till höger innehåller register A och B från början värdena 5 resp. 9. Därefter ges styrsignaler och klockpulser enligt tabellen nedan.

Rita av tabellen!

Fyll sedan i RTN-beskrivning samt hexadecimalt registerinnehåll för alla klockpulsintervall. Vid laddning av ett register skall det nya innehållet ”synas” på raden efter laddningen i tabellen.

Samtliga funktioner ALU:n kan utföra framgår av bilaga 1.

CP	Styrsignaler (=1)	RTN	Reg A	Reg B	Reg T	Reg R
1	OE _A , LD _T		05	09	?	?
2	OE _B , f ₃ , f ₂ , LD _R					
3	OE _R , f ₃ , f ₁ , f ₀ , LD _R , LD _T					
4	OE _R , f ₃ , f ₁ , LD _R					
5	OE _A , LD _T					
6	OE _R , f ₃ , f ₂ , g ₀ , LD _R					
7	OE _R , f ₃ , f ₂ , g ₀ , LD _R					
8	OE _R , LD _B					
9	?	?				

(5p)

5. Figur 1 i bilaga 3 visar hur datorn FLEX är uppbyggd. Bilaga 1 visar hur ALU'ns funktion väljs med styrsignalerna f₃ - f₀ och C_{in}.

I tabellen nedan visas styrsignalerna för de olika tillstånden i EXECUTE-sekvensen för en av FLEX-processorns instruktioner.

State	S-term	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)
Q ₅	Q ₅ ·I _{xx}		OE _{PC} , LD _{MA} , IncPC
Q ₆	Q ₆ ·I _{xx}		MR, LD _T
Q ₇	Q ₇ ·I _{xx}		OE _X , f ₃ , f ₁ , LD _R
Q ₈	Q ₈ ·I _{xx}		OE _R , LD _{MA}
Q ₉	Q ₉ ·I _{xx}		MR, LD _{MA}
Q ₁₀	Q ₁₀ ·I _{xx}		MR, LD _B , NF

- a) Rita en tabell med "State"- och RTN-kolumner enligt ovan och fyll i RTN-beskrivningen. Förklara vilken assemblerinstruktion som beskrivs.

(2p)

- b) Instruktionen "Move byte" nedan skall implementeras för FLEX-processorn med hjälp av styr-enheten med fast logik. Instruktionen skall bestå av endast operationskoden. Den skall läsa dataordet på adressen som finns i X-registret och skriva det på stacken. Efter skrivningen på stacken skall innehållet i X-registret ökas med 1. Register A, B eller CC får ej påverkas. Operationskoden FA₁₆ skall användas.

MOVB 1,X+,1,-SP RTN: SP-1 → SP
 M(X) → M(SP)
 X+1 → X

OPKOD

Gör en tabell liknande tabellen ovan för den efterfrågade EXECUTE-sekvensen.

(4p)

6. Besvara kortfattat följande frågor rörande FLEX-processorn.

a) Innan de villkorliga hoppen BHI och BGT utförs brukar man påverka flaggorna med en subtraktion. Förklara vad som händer för vardera hoppet om subtraktionen före är $85_{16} - 67_{16}$. (2p)

b) Vad händer om man låter FLEX-processorn utföra en instruktion där man har glömt att sätta styrsignalen NF = 1 i sista tillståndet i "EXECUTE", om man använder styrenheten med fast logik? (2p)

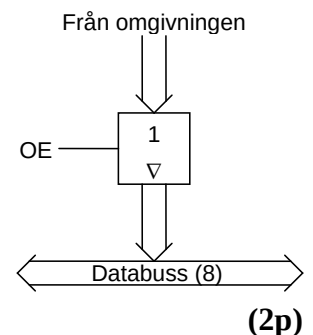
c) Förklara vad som händer under processorns FETCH-fas. (2p)

d) Översätt instruktionssekvensen till höger till maskinkod och visa hur den placeras i minnet. Det skall framgå hur offset för branch-instruktionen beräknas. (3p)

e) Hur lång tid tar instruktionssekvensen i d) att köra om FLEX-processorn klockas med frekvensen 1MHz? (2p)

	ORG	\$80
	LDAA	#-10
LOOP	LDAB	1,X+
	NEGB	
	ANDB	#15
	STAB	\$FE
	INCA	
	BLE	LOOP
	NOP	

f) FLEX-datorn som visas i bilaga 3 saknar inportar. Den skall nu kompletteras med en inport på adressen FE_{16} . Principen för en inport visas i figuren till höger. Konstruera ett grindnät som bildar signalen OE_{FE} . Standardgrindar med valfritt antal ingångar får användas. (2p)

7. I minnet i ett datorsystem med FLEX-processorn finns en tabell med ett antal 8-bitars dataord som är sammansatta av två fyrabitars tal utan tecken i bit 0-3 och bit 4-7 enligt figuren till höger. Skriv en subrutin, NIBADD, i assemblerpråk för FLEX-processorn som för varje dataord i tabellen adderar talet i bit 0-3 med talet i bit 4-7 och skriver tillbaka summan (5-bitar) i bit 0-4, med bit 5-7 nollställda.

Vid anrop av subrutinen finns antalet 8-bitars dataord i tabellen i B-registret och startadressen till tabellen i X-registret.

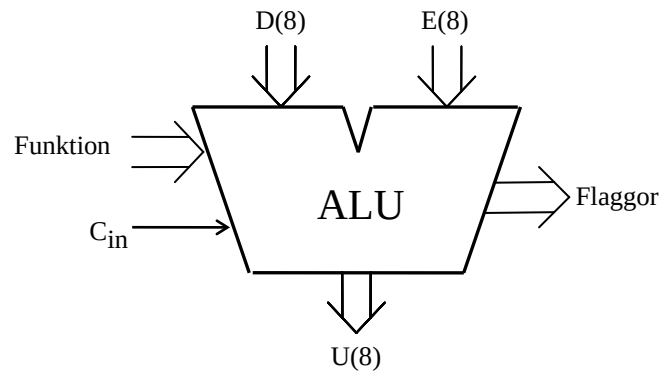
Endast register CC får vara förändrat vid återhopp från subrutinen. För full poäng på uppgiften skall programmet vara korrekt radkommenterat.

TAL(4)	TAL(4)
TAL(4)	TAL(4)
TAL(4)	TAL(4)
TAL(4)	TAL(4)

(6p)

Bilaga 1

ALU:ns funktion

ALU:ns **logik-** och **aritmetikoperationer** på indata **D** och **E** definieras av ingångarna **Funktion (F)** och **C_{in}** enligt tabellen nedan. **F = (f₃, f₂, f₁, f₀)**.

I kolumnen Operation förklaras hur operationen utförs.

f ₃ f ₂ f ₁ f ₀	U = f(D,E,C _{in})	
	Operation	Resultat
0 0 0 0	bitvis nollställning	0
0 0 0 1		D
0 0 1 0		E
0 0 1 1	bitvis invertering	D _{1k}
0 1 0 0	bitvis invertering	E _{1k}
0 1 0 1	bitvis OR	D OR E
0 1 1 0	bitvis AND	D AND E
0 1 1 1	bitvis XOR	D XOR E
1 0 0 0	D + 0 + C _{in}	D + C _{in}
1 0 0 1	D + FFH + C _{in}	D – 1 + C _{in}
1 0 1 0		D + E + C _{in}
1 0 1 1	D + D + C _{in}	2D + C _{in}
1 1 0 0	D + E _{1k} + C _{in}	D – E – 1 + C _{in}
1 1 0 1	bitvis nollställning	0
1 1 1 0	bitvis nollställning	0
1 1 1 1	bitvis ettställning	FFH

Carryflaggan (C) innehåller minnessiffran ut (carry-out) från den mest signifikanta bitpositionen (längst till vänster) om en aritmetisk operation utförs av ALU:n.

Vid **subtraktion** gäller för denna ALU att **C = 1 om lånesiffra (borrow) uppstår och C = 0 om lånesiffra inte uppstår**.

Carryflaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

Overflowflaggan (V) visar om en aritmetisk operation ger "overflow" enligt reglerna för 2-komplementaritmetik.

V-flaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

Zeroflaggan (Z) visar om en ALU-operation ger värdet noll som resultat på U-utgången.

Signflaggan (N) är identisk med den mest signifikanta biten (teckenbiten) av utsignalen U från ALU:n.

Half-carryflaggan (H) är minnessiffran (carry) mellan de fyra minst signifikanta och de fyra mest signifikanta bitarna i ALU:n.

H-flaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

I tabellen ovan avser "+" och "-" **aritmetiska operationer**. Med t ex **D_{1k}** menas att samtliga bitar i **D** inverteras.

Bilaga 2

Assemblerspråket för FLEX-processorn.

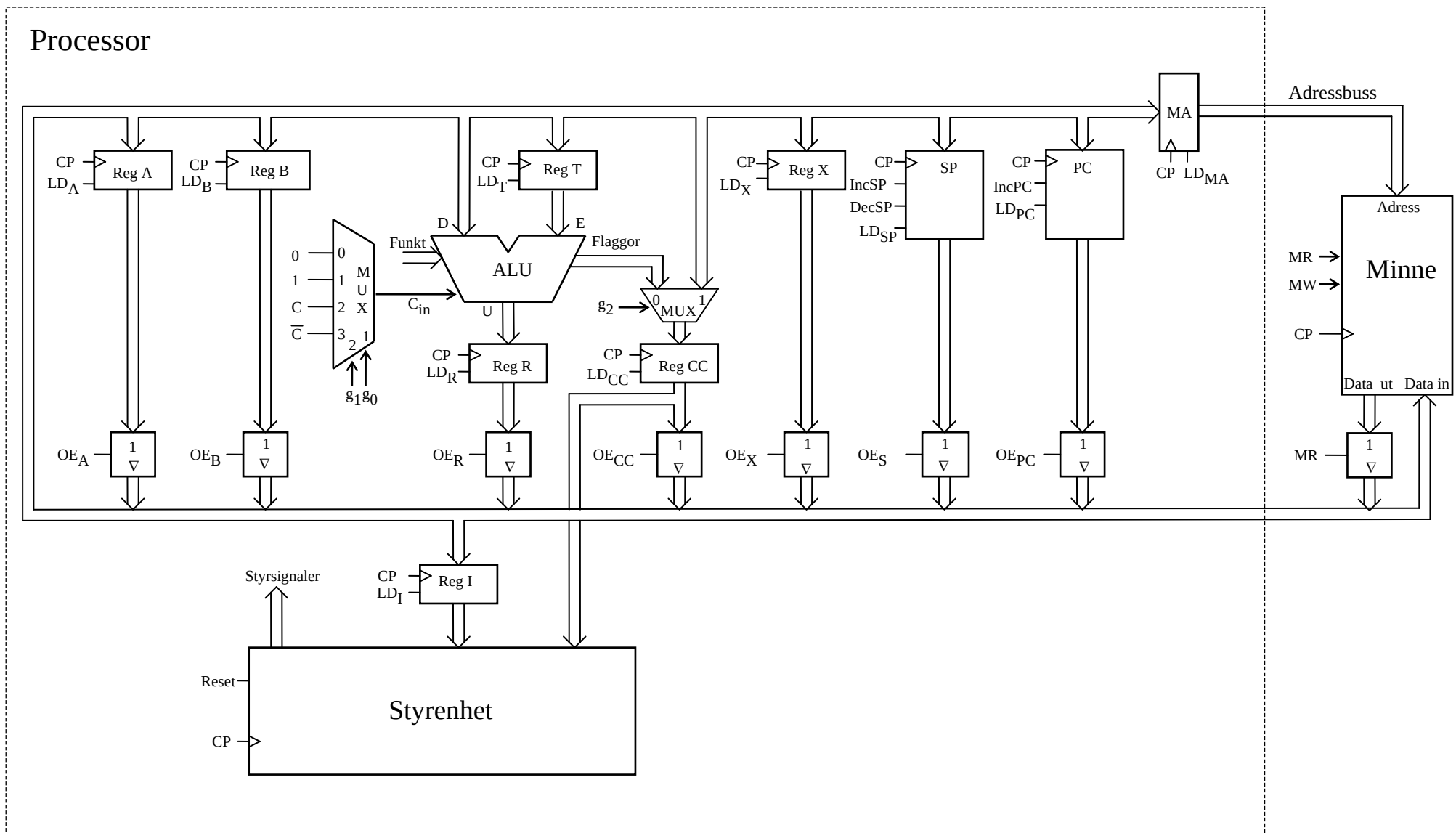
Assemblerspråket använder sig av mnemoniska beteckningar liknande dem som processorkonstruktören MOTOROLA (FREESCALE) specificerat för maskininstruktioner för mikroprocessorer 68XX och instruktioner till assemblatorn, såsom pseudoinstruktioner eller assemblatordirektiv. Pseudoinstruktionerna listas i tabell 1.

Tabell 1

Direktiv	Förklaring
ORG N	Placerar den efterföljande koden med början på adress N. (ORG för ORiGin = ursprung)
L RMB N	Avsätter N bytes i följd i minnet (utan att ge dem värden), så att programmet kan använda dem. Följden placeras med början på adressen L. (RMB för Reserve Memory Bytes)
L EQU N	Ger symbolen L konstantvärdet N. (EQU för EQUates = beräknas till)
L FCB N1,N2	Avsätter en byte för varje argument i följd i minnet. Respektive byte ges konstantvärdet N1, N2 etc. Följden placeras med början på adressen L. (FCB för Form Constant Byte)
L FCS "ABC"	Avsätter en byte för varje tecken i teckensträngen "ABC" i följd i minnet. Respektive byte ges ASCII-värdet för A B C, etc. Följden placeras med början på adressen L. (FCS för Form Character String)

Tabell 2 7-bitars ASCII

0 0 0	0 0 1	0 1 0	0 1 1	1 0 0	1 0 1	1 1 0	1 1 1	b ₆ b ₅ b ₄ b ₃ b ₂ b ₁ b ₀
NUL	DLE	SP	0	@	P	`	p	0 0 0 0
SOH	DC1	!	1	A	Q	a	q	0 0 0 1
STX	DC2	"	2	B	R	b	r	0 0 1 0
ETX	DC3	#	3	C	S	c	s	0 0 1 1
EOT	DC4	\$	4	D	T	d	t	0 1 0 0
ENQ	NAK	%	5	E	U	e	u	0 1 0 1
ACK	SYN	&	6	F	V	f	v	0 1 1 0
BEL	ETB	'	7	G	W	g	w	0 1 1 1
BS	CAN	(	8	H	X	h	x	1 0 0 0
HT	EM	)	9	I	Y	i	y	1 0 0 1
LF	SUB	*	:	J	Z	j	z	1 0 1 0
VT	ESC	+	;	K	[Ä	k	{ä	1 0 1 1
FF	FS	,	<	L	\Ö	l	ö	1 1 0 0
CR	GS	-	=	M	]Å	m	}å	1 1 0 1
S0	RS	.	>	N	^	n	~	1 1 1 0
S1	US	/	?	O	_	o	RUBOUT (DEL)	1 1 1 1

Figur 1. Datorn FLEX.